

«ВОЮВАТИМУТЬ УСІ». ЦЮ ВОЄННУ ДОКТРИНУ МАЄ ВПРОВАДИТИ В ЖИТТЯ УКРАЇНА

В ССРСР громадянина в усіх питаннях «опікувала» держава – вирошувала «людину советську», без роду й племені, з єдиною правильною думкою.

Цей підхід у спадок дістався незалежній Україні: громадянам не потрібно мати право на зброю та самозахист – для цього є міліція, вона всіх захистить. Українці ж, як діти малі, перестріляють одне одного, якщо їм це право надати, – така позиція влади. Ця заборона має історичний ґрунт з часів, коли після громадянської війни в росії весь майбутній Советський Союз охопили озброєні бунти та партизанщина національно-визвольних рухів. Розхитана імперія була на порозі розпаду, тож нова держава встановила монополію на зброю. Вона належала владі – володіти зброєю мали право виключно члени партії.

Громадянам не потрібно знати реального стану речей, адже тоді вони злякаються і втечуть. Або влаштують Майдан, знищать свою ж країну – така інформаційна політика лишалася від уряду до уряду та від президента до президента.

Підхід «ви, малі та дурні діти, – неповноцінні виборці, ми все вирішимо самі, а вам так буде краще» дав свої плоди. Дітям можна не відповідати на складні запитання, їм простіше увімкнути мультики чи розповісти казку.

Малороси справді стали панівною частиною українського суспільства.

Для них робили концерти «Дизель Шоу», «95-й квартал» й інші, у яких головними героями були тупуваті «схоли» та розумні «російськомовні українці».

Для них влаштовувала вистави Юлія Тимошенко – про найкращий російський газ і соціальну допомогу. Для них грав на гітарі та співав Кучма, розказував віршики Янукович. А задля ідейної підтримки створювали «під ключ» лідерів громадської думки.

Примітивізація: треба «просто всіх розстріляти», треба «просто перестати стріляти». Прості рішення – ось у

що щиро вірять малорос. Щоб усі були багатими – влада просто має всім дати по мільйону гривень, і настане до-вгоочікуваний порядок, але кляті казнокради не хочуть миру й добробуту.

Спрощення – страшний злочин, який наші політики до-пускали в усі часи існування країни. Усе заради того, щоб популізмом та солодкими промовама відхопити собі хо-роший відсоток голосів.

Навіть після перемоги Майдану та нападу росії по-всюдний наратив про «не будеш навчатися – підеш у вій-сько» майже унеможлилював створення професійної контрактної армії, службу не поважали.

Не розв'язували й проблему з якісним відбором кад-рів: первинне офіцерське звання продовжували отримувати в цивільних університетах на так званих військових ка-федрах за два пакети гречки. На початку повномасштаб-ної війни ці «кафедри» завалили ЗСУ невідготовленими «офіцерами», які знали про ведення війни рівно стільки ж, скільки знав рекрут у навчальному центрі.

24 лютого росія почала блицкриг з чіткою метою – лік-відувати українську державу. Та в кремлі не розрахували, що за останні десять років українці відчули смак свобо-ди.

Навіть ті, хто не стояв на Майдані й, можливо, крити-кував його, користувалися правом на свободу слова, яка була беззаперечною після перемоги революції.

Попри полярність думок в суспільстві, ракети україн-цям не сподобались. Почалася велика оборона України, де кожен вірив, що війна швидко закінчиться, а росія, отри-мавши по зубах, дасть нарешті країні спокій.

Військо наповнили абсолютно цивільні люди. Для вчо-рашніх айтівців, підприємців, менеджерів болісним від-криттям був справжній стан, у якому була наша армія. Ре-форми виявились фасадними, а не системними, бюрок-ратією буквально просякнуте кожне рішення, правда вия-вилася зовсім іншою, ніж ті звіти про разуючий прогрес та наближення до стандартів НАТО, які публікували в медіа.

Наперекір усім вищезгаданим проблемам, україн-ський солдат нищив ворога та вигадував, як знищити ще більше. Був жертвним і відданим справі перемоги. Во-лонтери без упину передавали амуніцію, дрони, автомо-білі. Ворога зламали на Київщині, Чернігівщині, Сумщи-ні, Харківщині, Херсонщині, і, здавалося б, ось – скоро ми будемо в Криму.

Солодка брехня потрохи розсіялась, наче дим над спопелілими українськими містами. Не можна перемо-гти, не змінивши системи.

Перемогу виборюють послідовно, вона не дається лег-ко, за «три дні» чи навіть «два-три тижні».

Два роки Єдиного марафону, який став головним ін-струментом державної пропаганди, створили альтернативну реальність, у якій і досі живе лівова частка цивільного на-селення країни.

Прірва між армією та цивільними росла й поглиблю-валася весь час: невелика частина суспільства боролася за реформування старої совецької армії та захищала країну, виконуючи громадянський обов'язок. Для всіх інших це було щось незрозуміле – «війна політиків» з можливістю купити «білий квиток», первинне офіцерське звання чи ін-валідність.

Сьогодні суспільство, здавалося б, остаточно поляризувалося в питанні «а як воювати далі?».

Єдиний марафон розповідав про Україну за пів кроку до перемоги, населення сиділо біля телевізорів і віддалік вболівало за наших хлопців: співало патріотичних пісень, пересилало одне одному меми про тупих росіян, наближало перемогу на «економічному фронті».

Виявилось, що для перемоги цього недостатньо. Військовослужбовці втомилися воювати без заміни, перебуваючи в окопах майже два роки. Їх точно треба міняти: демобілізувати тих, хто пережив перші найтяжчі два роки повномасштабного вторгнення.

Виявилось, що професійної армії в Україні немає: всі військові – вчорашні хлібороби, менеджери, артисти, юристи, сантехніки, люди всіх професій, люди. У них також є сім'ї та робота, якими вони пожертвували заради перемоги.

Однак переважна частина суспільства не готова жертвувати своїм цивільним життям заради миру, а влада уникає серйозної дорослої розмови з громадянами про відповідальність та обов'язки.

Саме зараз настає переломний момент війни:

- росія починає отримувати ракети малої та середньої дальності від Північної Кореї, веде переговори про закупівлю зброї в Ірану;

- міністр закордонних справ Дмитро Кулеба заявив, що «у нас немає «плану Б», якщо західні партнери перестануть нам допомагати. Ми впевнені в «плані А»» – і це влучно характеризує позицію влади. Вона навіть не розглядає інших варіантів, не планує, не має стратегічної цілі та довгострокових розрахунків;

- якість та кількість проросійських фейків зростає, а це може свідчити про поступовий програш України в інформаційній війні.

Військовослужбовці 55-тої окремої артилерійської бригади «Запорізька Січ» на позиціях неподалік Маріїнки в Донецькій області, 26 грудня 2023 року. Фото: Ратинський В'ячеслав / УНІАН

Що нам робити, аби не програти?

«Ми битимемося на пляжах», – казав Вінстон Черчилль 4 червня 1940 року, звертаючись до Палати громад. Він не казав нації про те, що перемога буде швидкою, чи про те, як легко і без втрат буде знищений режим Гітлера.

«Ми не здамося і не програємо. Ми підемо до кінця. Ми будемо битися на морях, будемо битися в повітрі. Будемо захищати нашу землю, якою б не була ціна. Ми будемо битися в полях, лісах, на узбережжях, у містах та селах, на вулицях... Ми будемо битися всюди. І ми не здамося. Звичайно, з вашою допомогою, з цивілізацією, з підтримкою вашою, за яку ми вдячні та на яку ми розраховуємо», – це вже президент Зеленський повторює промову Черчилля, виступаючи 8 березня 2022 року перед парламентом Великої Британії.

Хіба це не мало б бути початком серйозної розмови держави та громадян про власне громадянські обов'язки? У той момент військові з захоптом слухали президента, який наче прокинувся від летаргічного сну та об'єднав країну в боротьбі за існування. Утім, такої необхідної нам усім розмови так і не відбулося.

Україна має бути цінністю як сама ідея

На жаль, у нас за всі роки після відновлення незалежності так і не з'явилося критичної кількості політиків, для яких держава була б не лише способом заробітку. Для політичної еліти Україна має бути цінністю вже просто як ідея.

Ми ж досі живемо в країні, де добровольці служать два роки без заміни та ротації, без визначеного терміну демобілізації. Тоді як інший військовозобов'язаний розповідає про своє «право» уникнути війни, ігноруючи статтю 65 Конституції України, яка наділяє всіх рівними громадянськими обов'язками.

Чомусь серед українців не виникає дискусії щодо сплати податків, а це ж є таким самим громадянським обов'язком: усі мають їх сплачувати, а санкції за несплату не сприймаються як тиранія чи незаслужене покарання.

Поки ми зволікаємо, росія робить усе, щоб маргіналізувати цю розмову, унеможливити її, максимально поляризуючи українське суспільство та послаблюючи нашу державу. То що робити в цей важкий період, коли агресори знову готові до чергової ескалації, а ми не готові прийняти очевидні факти?

«Воюватимуть усі»

Цю воєнну доктрину має впровадити в життя Україна. Саме про неї ми говорили на початку повномасштабного вторгнення, та й не лише тоді. Звісно, одразу 10 мільйонів людей не підуть воювати, це має відбуватися по черзі. У нас є мобілізована армія, у всіх сім'ї, діти, і, уявіть собі, навіть цивільна робота у більшості військовослужбовців теж є – це все вони покинули для виконання громадянського обов'язку.

Мобілізований військовослужбовець досі не знає, скільки йому тримати фронт. І розмови про рівнозначну

ОЛЕГ К. РОМАНЧУК

НЕ БІЙСЬ
ЗРАДЖУЙ
МОВЧИ

ПУБЛІЦИСТИКА ВОЄННОГО ЧАСУ

важливість тилу тут недоречні: не повірите, але більшість з нас, фронтовиків сьогодні, у мирний час теж тримала так званий «економічний фронт». Тож, повірте, після демобілізації ветерани знов зможуть витримати «тяжкі бої за економіку». Треба більше «бійців економічного фронту», які не обмежені в правах і свободах? Демобілізуйте тих, хто відвоював 24 місяці – беріть тих, які сьогодні думають, як ухилитись від обов'язку.

Країна, що воює за власне існування, не має іншого вибору. Коли кожен військовозобов'язаний українець буде навчений воювати, отримає бойовий досвід – тоді й воювати з нами не буде ніякого сенсу. Нас не врятує професійне сотисячне військо, бо багату на ресурси росію перемаже лише милітаризована й навчена воювати нація, де мати військово-облікову спеціальність буде престижно, а служити – необхідно.

Політична влада має перестати загравати з українським громадянином, який ухилиться від виконання громадянського обов'язку. Рано чи пізно влада зрозуміє, що в нас нема часу для політичних ігор, що досі йде війна за наше фізичне існування. Тоді вона почне серйозну, дорослу розмову з усіма. Головне, аби не було пізно.

Ми маємо вже зараз будувати ветераноцентричну країну, де займатися політикою чи отримувати підтримку від держави зможе лише і виключно ветеран – людина, яка виконала чи виконує зараз свій громадянський обов'язок. Демобілізований ветеран має отримувати все.

Ухилиянт – навпаки, нічого. Це єдино правильна модель мобілізації/демобілізації під час довгої війни. Уже зараз росія ставить на облік українських хлопців з тимчасово окупованих територій – тих, кому нині лише 17 років. Усі вони воюватимуть. У них немає вибору, вони позбавлені волі терористом і будуть змушені йти в бій на його боці проти своєї держави.

Що робити з тими, хто втік за кордон і не планує повертатися? Що робити з тими, хто пішов у самовільне залишення військової частини? З тими, хто не став чекати розмови про справедливість?

На мій погляд, слід надати тимчасовий період амністії, протягом якого людина повернеться та виправить свою

помилку. Після завершення строку амністії має запрацювати законодавчо врегульований механізм санкцій, який не буде конфліктувати з міжнародним законодавством, але в той самий час встановить довгоочікувану справедливість в питанні військової повинності серед усіх громадян України.

Якщо росію не зупинити, є великий ризик, що ми будемо воювати на її боці проти наших союзників уже за декілька років – прийміть цей факт.

Тимофій Милованов, ексміністр економіки, пропонує «мобілізувати лотерейним способом, за датою народження», Офіс президента говорить про «можливість автоматичного бронювання підприємців, які сплачують 6 тисяч грн податку за місяць».

Чому ми постійно шукаємо винних, щоб вони воювали за нас, коли нам самим треба об'єднатись і дати відсіч ворогові? Запитань більше, ніж відповідей.

Влада має тверезо оцінити всі ризики та готувати суспільство до тривалої війни, яку ми не маємо права програти.

Ми не можемо дозволити собі ще раз повірити в брехливий мир з росією та допустити ще один Голодомор, Сандармох, розстріли цивільного населення, терор, висилки, ще одне Розстріляне відродження і ще одну Небесну Сотню.

Час дорослішати та ставати відповідальними громадянами, які не лише мають права та свободи, але й громадянські обов'язки. І цей обов'язок, зрештою, гарантує нам збереження прав і свобод.

Час запровадити електронний реєстр усіх військовозобов'язаних громадян, реформувати та дебіюкратизувати армію, скоротити до мінімуму некритичні витрати держави, зняти бронювання з так званих силовиків, держслужбовців і працівників нестратегічних підприємств, пріоритетно розвивати власний військово-промисловий комплекс.

Тільки так ми побудуємо успішну й незалежну – власну державу.

Сергій ГНЕЗДЛОВ
Hromadske

